

— TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI GÖRÜŞÜ —

**TARIM ve GIDA BAKANLIĞI'NIN TEŞKİLAT ve GÖREVLERİ HAKKINDA
KANUN TASARISI: KÖYÜ ve KALKINMA ANLAYIŞINI TERK EDEN DÜZENLEME**

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, halen, 9.8.1991 gün, 20955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yönetilmektedir.

Bakanlık tarafından hazırlanan ve TBMM'ne sevk edilen Tarım ve Gıda Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı, Bakanlık yapısını önemli ölçüde değiştirmektedir.

Tasarı'nın Genel Gerekçesi'nde, Bakanlığın mevcut yapısı ve teşkilatının günün ihtiyaçlarını karşılamak ve tarım sektörünün hızla değişen ve gelişen taleplerine cevap vermekte yetersiz kaldığı ifade edilmekte; çağın koşullarına, halkın taleplerine, siyasi-ekonomik-kültürel-teknolojik değişime cevap verebilmek için, görev – yetki - sorumluluk çatışmalarını önlemeye yönelik, konu bazında bir yapılanma ile mevcut sorunların aşılmasının hedeflendiği ifade edilmektedir.

Tasarı 441 sayılı KHK ile birlikte incelendiğinde, Tasarı'nın getirdiği değişiklikler şöyle özetlenebilir;

- 1) Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın adı Tarım ve Gıda Bakanlığı olarak değiştirilmektedir.
- 2) Tarımsal Üretim Genel Müdürlüğü; Bitkisel Üretim ve Hayvansal Üretim Genel Müdürlükleri olarak ikiye ayrılmaktadır.
- 3) Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü Gıda ve Kontrol ile Su Ürünleri Genel Müdürlükleri olarak ikiye ayrılmaktadır.
- 4) Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ile Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü kaldırılarak her iki Genel Müdürlük Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü altında birleştirilmektedir.
- 5) Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün adı Tarımsal Politikalar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmektedir. Birçok Araştırma Enstitüsü kapatılmaktadır.
- 6) Personel Genel Müdürlüğü'nün adı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmektedir.
- 7) Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Dairesi Koordinasyon Başkanlığı'nın adı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı olarak değiştirilmektedir.
- 8) 441 sayılı KHK'de Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı olarak tanımlanan ve sonradan adı değiştirilen birim, Strateji Geliştirme Başkanlığı olarak kurulmaktadır.
- 9) Hukuk Müşavirliği aynen korunmaktadır.
- 10) İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı'nın adı İdari İşler Dairesi Başkanlığı olarak değiştirilmektedir.
- 11) Teftiş Kurulu kaldırılarak denetim birimlerine dönüştürülmektedir.
- 12) Yayın Dairesi Başkanlığı kaldırılmaktadır.
- 13) Savunma Sekreterliği, Basın ve Halkla İlişkiler, Özel Kalem Müdürlüğü kaldırılmaktadır.

- 14) Güvenlik ve bilgi işlem hizmetleri özelleştirilmektedir.
- 15) 1281 kadro iptal edilmekte, 1385 yeni kadro ihdas edilmektedir.
- 16) Oluşturulan tarım uzmanı ve tarım uzmanı yardımcısı kadrolarına meslek dışı kişilerin de atanabilmesinin yolu açılmaktadır.

TMMOB Ziraat Mühendisleri ODASI olarak, tarım sektörünün ve sektör içinde konumlanan mühendisin – teknik elemanın – üreticinin – sanayicinin hak ve yararlarını doğrudan etkileyen sözkonusu Tasarı ile ilgili olarak, Bakanlık yapısını değiştirme planını, Tasarı’da yer alan ve almayan hükümler bütünlüğü içinde değerlendirmeyi gerekli ve yararlı görüyoruz.

1 – Bakanlığın Adının Değiştirilmesi: Köy Kalkınması Anlayışının Terki ..

Yukarıda da ifade edildiği gibi, Bakanlığın Tarım ve Köyişleri olan adı, Tarım ve Gıda olarak değiştirilmektedir. Bu basit bir ad değiştirmeden ibaret olmayan, bir zihniyet değişikliğini ortaya koymaktadır.

441 sayılı KHK’nin “amaç” başlıklı birinci maddesi, kalkınma plan ve programları doğrultusunda köylerin kalkındırılması görevini, Bakanlığın amaçları arasında saymaktadır.

Buna karşılık Tarım ve Gıda Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı’nın hiçbir yerinde, köy sözcüğü geçmemektedir.

Bu çerçevede, sözü edilen Tasarı, Bakanlığın köyü ve köylüyü terk etmesinin belgesini oluşturmaktadır. Bu yaklaşım, esas olarak, bir süredir Bakanlığın siyasi ve bürokrasi ayağına egemen olduğu gözlenen küçük köylülüğün tasfiyesi anlayışının yaşama geçirilmesidir. Tarımı şirket işi yapmak ve köylüyü – üreticiyi üretim alanlarından koparmak amacına dayalı bu özentili modernite yaklaşımı, ne Türkiye ne de dünya gerçekleri ile uyumlu değildir.

Resmi işsizlik rakamlarının 3.5 milyona yaklaştığı ve son dönemde tarım istihdamının 3 milyona yakın bir düzeyde azaldığı bir ülkede, sanayi ve hizmetler sektörünün istihdam emme kapasitesinin yetersizliği ortada iken, köylüyü ve üreticiyi dışlayıcı bir yaklaşımın kabul edilemez olduğu ortadadır.

Üstelik, dünyada yapılan birçok tarım ekonomisi araştırması, teknik eleman desteği, planlama – örgütlenme - pazarlama yapılarının sağlıklı kurulması durumunda köylü üretimine dayalı tarımın, şirket tarımına göre hem birçok ölçüt açısından daha verimli hem de doğaya – çevreye – tüketici taleplerine daha saygılı bir üretim yöntemi olduğunu ortaya koymaktadır.

2 – Müsteşarın Konumu: Tepedeki Yalnızlık ..

1997 yılına kadar dört ve bu yıldan itibaren beş adet olan Müsteşar yardımcılığı kadrosunun kaldırılmasıyla, Müsteşar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nın yaygın hizmet ağını en üstte ve tek başına yönetme konumunda bırakılmaktadır. Hiçbir Bakanlıkta söz konusu olmayan bu yaklaşımın, merkez ve taşra teşkilatı ile Türkiye’nin en büyük Bakanlıklarından birisi olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nda olumlu sonuç vermesi mümkün görülmemektedir.

3 – Merkez ve Taşra Teşkilatı : Küçülme mi, Büyüme mi, Karmaşa mı ?..

Halen Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın Merkez Teşkilatı 1 Müsteşar, 5 Müsteşar Yardımcısı, 5 Ana Hizmet Birimi (TÜGEM, KKGM, TEDGEM, TAGEM, DİATK), 5 Danışma ve Denetim Birimi (Teftiş, Strateji Geliştirme, Hukuk, Basın ve Halkla İlişkiler ile Bakanlık Müşavirleri) ile 5 Yardımcı Birimden (Personel GM, İdari ve Mali İşler DB, Yayın DB, Savunma Sekreterliği, Özel kalem Müdürlüğü) oluşmaktadır.

Özetle, mevcut yapıda 5 Genel Müdürlük, 3 Daire Başkanlığı, 2 Kurul Başkanlığı, 3 Müşavirlik, 1 Sekreterlik ve 1 Özel kalem bulunmaktadır.

İnceleme konusu Tasarı'da ise Bakanlığın merkez teşkilatı Bitkisel Üretim, Gıda ve Kontrol, Hayvancılık, Su Ürünleri, Kırsal Kalkınma, Tarımsal Politikalar ve Araştırmalar, İnsan Kaynakları Genel Müdürlükleri yanında, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ile İdari İşler Dairesi Başkanlığı olarak yapılandırılmaktadır.

Görüldüğü gibi, genel olarak Genel Müdürlük sayısı 5'ten 7'ye çıkarılmakta, Daire Başkanlığı sayısı 3'ten 2'ye indirilmekte, Kurul Başkanlıkları 2'den 1'e indirilmekte, Müşavirlikler – Sekreterlik ve Özel Kalem ise kaldırılmaktadır.

Bu çerçevede;

a) Mevcut TÜGEM (Tarımsal Üretim Genel Müdürlüğü), Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü ve Hayvancılık Genel Müdürlüğü olmak üzere iki ayrı Genel Müdürlük altında yeniden yapılandırılmaktadır. Halen mevcut TÜGEM yapısı, eşgüdümlü ve etkin bir çalışma gösterdiğinde, aynı Genel Müdürlük yapısı altında tüm tarımsal üretim hizmetlerini yürütebilecek kapasiteye ulaştırılabilir. Bu bağlamda, hizmetler bölünerek değil, rasyonel bir çalışma düzeni kurularak etkinleştirilebilir. Eğer bu bölünme yapılacaksa, ad birlikteliği sağlanmak üzere, Genel Müdürlüklerin adı Bitkisel Üretim – Hayvansal Üretim Genel Müdürlükleri olarak revize edilmelidir. Hayvan hastalıkları ile ilgili görevlerin yeni kurulan Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nde (eski KKGM) bırakılıyor olması, bu isim değişikliğini, görev ve yetki çatışmasını önlemek açısından zorunlu hale getirmektedir.

b) Mevcut KKGM (Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü)'nün adı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü'ne dönüştürülmekte, gıda – yem – bitki sağlığı – hayvan sağlığı konularında görevli ve yetkili kılınmaktadır. Tarımsal kamuoyuna egemen olan görüş, mevcut KKGM'nün bu iş ve görev yükünün altından kalkmakta zorlandığı yolundadır. Bu durum, özellikle gıda güvenilirliği ve halk sağlığı açısından yeni sorunlara neden olmaktadır. Özellikle bitki koruma hizmetleri gibi çok geniş bir çalışma alanının Daire Başkanlığı düzeyine indirgenmesi, bu alandaki çalışmaların etkinliğini önemli ölçüde azaltmıştır. Bu bağlamda, Zirai Mücadele Genel Müdürlüğü'nün yeniden kurularak, hem uzman bir kuruluşun merkez ve bağlı enstitü yapısı ile yeniden rasyonel bir çalışma düzenine kavuşması sağlanmalı hem de Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü üzerindeki yük böylelikle azaltılmalıdır.

c) Halen KKGGM içinde bulunan Su Ürünleri hizmetlerinin ayrı bir Genel Müdürlük olarak yapılandırılması, yukarıdaki temel yaklaşımlar çerçevesinde, olumlu olarak değerlendirilmektedir. Ancak Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün altı maddede sayılan görevleri, yeterli olarak değerlendirilmemektedir. Bu bağlamda, sözü edilen görevlerin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir;

- 1) Su ürünleri stoklarını korumak, rasyonel işletilmesini sağlamak, bu amaçla su ürünleri avcılığını, teknolojisini ve ruhsat tezkerelerini düzenlemek, kontrol etmek.
- 2) Su ürünleri istihsal alanların kiralanmasını ve kaynaklarının sürdürülebilirliğini temin için projeler hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek,
- 3) Balıkçı barınaklarının kiralanması ve işletilmesine ilişkin çalışmalar yürütmek.
- 4) Su ürünleri üretim kaynaklarının geliştirilmesi, üretim ve verimliliğinin artırılması, sürdürülebilir verimlilikte kullanılması, üretim tesislerinin iyileştirilmesi, yetiştiricilikle ilgili araç ve gereçlerin geliştirmesiyle ilgili projeleri hazırlamak, hazırlamak, uygulamaya koymak,
- 5) Yetiştiricilikte optimum işletme büyüklüklerini belirlemek ve bu işletmeler için tip projeler hazırlamak, hazırlamak, özel teşebbüs projelerinin onaylanmasını sağlamak, uygulamalarını takip etmek,
- 6) Su ürünleri yetiştiriciliği konusunda bilgi bankasını oluşturmak ve düzenlenecek raporlarla sektöre yön verilmesine yardımcı olmak
- 7) Yetiştiriciliğin geliştirilmesi için gerekli yem, yavru, damızlık, araç, gereç, alet, makine ve diğer girdilerin tedariki ve dağıtımını sağlayıcı tedbirlerin alınmasına yardımcı olmak,
- 8) Yetiştiriciliğe uygun su ürünleri istihsal sahalarını belirlemek ve optimum şartlarda kullanımlarını sağlamak amacıyla altyapı tesislerini imar, ıslah ve ihya etmek, bu yerlerin sınır tespitlerini yapmak ve yaptırmak, kiralanmalarıyla ilgili işlemleri yapmak
- 9) Yetiştiriciliğe uygun yem rasyonları, yemleme, yeni ekonomik türlerin yetiştirilmesi ve yetiştiriciliğin çevreye olan etkisi konusunda çalışmalar yapmak,
- 10) Yetiştiricilikle ilgili ulusal ve uluslararası resmi, gerçek ve tüzel, kişi ve kuruluşlarla işbirliği yaparak su ürünleri sektörünün geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- 11) Su ürünleri hastalık ve zararlılarına karşı mücadele programları hazırlamak, uygulamak, uygulanmasını sağlamak ve denetlemek.
- 12) Su ürünleri kalite kontrolüne ilişkin temel prensip ve kriterleri belirlemek, kontrol etmek.
- 13) Su ürünleri işleme ve değerlendirme tesisleri ile balıkhaneleri, alt yapı, teknik ve hijyen şartları açısından denetlemek, şartların uygulanmasını sağlamak.
- 14) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

ç) Mevcut TEDGEM (Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü) ve TRGM (Tarım Reformu Genel Müdürlüğü) kaldırılmakta ve yerlerine Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü kurulmaktadır. Bilindiği gibi, toprak ve su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, tarımsal altyapı hizmetlerinin etkinleştirilmesi, günümüz tarım yapısının en önemli sorunları ve öncelikleri arasındadır. Buna karşılık; önce Topraksu, ardından Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması toprak ve su kaynaklarının yönetimini adeta sahipsiz bırakmış, İl Özel İdarelerine egemen olan siyasi yapılar, tarımsal altyapı hizmetlerine gereken önemi vermemişlerdir.

Bu arada, çok zor yetişen birçok toprak uzmanı üyemiz, belediyeler ve il özel idarelerinde, uzmanlıklarıyla hiçbir ilgisi olmayan çalışma alanlarına görevlendirilmişlerdir. Eşzamanlı olarak, tarım alanlarının amaç dışı kullanımı hız kazanmış, TÜGEM içinde yapılandırılan bir Daire Başkanlığı'nın baş edemediği rant talepleri, 5403 sayılı Yasa'nın koruyucu olma amaçlı hükümlerine rağmen, hayata birer birer geçirilmiştir. Oda'mızın Toprak Koruma kurulları kararları aleyhine açtığı ve kazandığı onlarca dava sonucu, söylediklerimizin gerçekliğini ortaya koyar niteliktedir.

Yeni Tasarı'daki Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü, kendisine yüklenen devasa işyükü altında, mevcut KKG'nün durumuna düşmeye aday bir konumdadır. Sözü edilen Genel Müdürlüğe tarımsal yayım ve danışmanlık, kırsal kalkınma, örgütlenme, pazarlama, tarım istatistikleri, FADN ve EIACS sistemleri, tarımsal sulama, arazi toplulaştırma, tarımsal sigortacılık, Tarımsal Destekleme ve Yönlendirme Kurulu sekreteryaya hizmetlerinden el sanatlarının geliştirilmesine kadar çok geniş bir görev ve yetki alanı bırakılmıştır. Bu görevlerin bir Genel Müdürlük tarafından yerine getirilmesi ve eşgüdümlenebilmesi fiilen mümkün görülmemektedir. Ayrıca, görev tanımlarına açıkça toprak koruma hizmetlerinin yazılmamış olması, çok önemli bir eksiklik olarak saptanmalıdır.

Tasarı'da, Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında sayılan bir diğer husus, dikkat çekicidir. Buna göre, ilgili Genel Müdürlük; kooperatif – birlik – oda – üretici örgütleri ve bunların iştiraklerini denetlemekle görevli kılınmaktadır. Burada, Anayasa'nın 135 inci maddesine göre kurulmuş olan ve 6235 sayılı TMMOB Kanunu'na dayalı meslek odalarının kapsam dışında olduğunun özellikle belirtilmesinde yarar görülmektedir.

d) Mevcut TAGEM (Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü) kaldırılmakta ve yerlerine Tarımsal Politikalar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü kurulmaktadır. 441 sayılı KHK'nin 12 inci maddesinin (c) ve (d) bentleri, TAGEM Genel Müdürlüğü'nün iki önemli çalışma alanını ifade etmekte idi;

12/c) Bitkiler ve ürünlerinde meydana gelen hastalıklar, zararlı canlılar ve yabancı otlarla ilgili araştırmalar yapmak,

12/d) Hayvan hastalıklarında kullanılan aşı, serum, biyolojik ve kimyasal maddeler ile koruma ilaçlarını, bunların bileşimine giren etkili ve yardımcı maddelerinin norm ve özelliklerini tespit etmek ve bu hizmetleri yerine getirmek için araştırmalar yapmak..

Mevcut Tasarı'da, bu iki düzenleme yerine, aşağıda belirtilen ifadeye yer verilmiştir;

3/e/7) Hayvan ve bitki hastalıklarında kullanılan aşı, serum, biyolojik ve kimyasal maddeler ile koruma ilaçları hakkında ve bunların bileşimine giren etkili ve yardımcı maddeler konusunda araştırmalar yapmak..

Görüldüğü gibi, zararlı ve yabancı ot konusu Yasa Tasarısı kapsamına alınmamıştır. Türkiye'nin bitki koruma hizmetleri açısından böylesine önemli iki konunun kapsam dışında bırakılması, önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca, Tasarı, Ek II sayılı listede yalnızca Zirai Mücadele Merkez Araştırma Enstitüsü'ne yer vererek, Ege – Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne hizmet veren sırasıyla Bornova – Adana – Diyarbakır Zirai Mücadele Araştırma Enstitülerinin kapatılacağını zımnen ifade etmektedir. Bu bir birleştirme olarak tanımlanamaz. Bölgesel zirai mücadele hizmetlerinin ve araştırmalarının ancak bölge enstitüleri aracılığıyla yapılabilir olması yanında, geçmişteki her türlü birleştirme konu uzmanlarının dağılması ve görev alanının daralması – hizmetlerin etkisizleştirilmesi ile sonuçlanmıştır. Zaten az sayıda olan ve Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde alt yapıları modernize edilen, varolan uzmanları eğitilen bu kurumların kapatılması tarımsal yapımız ve halk sağlığımız açısından onarılması güç sorunlar doğuracaktır. Ülkemiz tarımsal mücadelesinin yönlendirilmesini, karantina mevzuatının oluşturulması ve uygulanmasını sağlayan, Avrupa Birliği'nin ilgili komisyonlarında aktif yer alan üyeleri olan bu araştırma enstitülerinin korunmaları gerekmektedir.

Yine, Tasarı'nın eklerinde sayılmayan Tarsus, Menemen, Eskişehir, Konya, Tokat, Samsun, Erzurum ve Kırklareli Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüklerinin kapatılıyor olması, küresel iklim değişikliğinden ne çok etkilenecek Akdeniz Havzası'nda bulunan ülkemiz açısından kabul edilemez bulunmaktadır.

Ayrıca, Tarımsal Politikalar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü görevlerinin 8 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi önerilmektedir; *Denizlerde ve iç sularda, sucul canlıların biyolojik ve ekolojik özellikleri, sağlığı, avcılığı, yetiştiriciliği, işlemesi ve bunların teknolojisine ilişkin bilimsel araştırmalar yapmak ve yapılmasını desteklemek.*

e) Mevcut Personel Genel Müdürlüğü'nün ismi değiştirilmekte ve İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü olarak yeniden adlandırılmaktadır. Personel sözcüğünün insan kaynağı olarak değiştirilmesi modasına, Bakanlığın da uyduğu görülmektedir. Bundan da öte, mevcut Tasarı'da yer alan iki hüküm dikkat çekicidir. Buna göre;

3/f/2)İhtiyaç duyulan konularda Bakanlık teşkilatında çalışanlara uzmanlık eğitimi yaptırmak, uzmanlık eğitimi ile ilgili usul ve esasları belirlemek,

3/f/4)İhtiyaç duyulan konularda Bakanlık teşkilatında çalışan veteriner hekimlere veya diğer veteriner hekimlere verilecek uzmanlık eğitimi ile ilgili usul ve esasları belirlemek ve bu eğitimi yaptırmak.

Yukarıda belirtilen ve Bakanlık çalışanları için genel hüküm koyduktan sonra veteriner hekimlere özel bir hüküm koymayı gerekli gören anlayış, Bakanlığa egemen olan meslek taassubunu bir kez daha gözler önüne sermektedir. Hiçbir kamu yönetimi anlayışı ile açıklanamayacak, Tasarı'nın 3 üncü maddesi, f bendi 4 üncü fıkrasının Tasarı metninden çıkartılması gerekmektedir.

f) 441 sayılı KHK ile TEDGEM Genel Müdürlüğü altında kurulu bulunan Yayın Daire Başkanlığı'na yeni Tasarı'da yer verilmemesi ve yalnızca Kırsal Kalkınma Genel Müdürlüğü görevleri arasında çiftçi eğitimi, tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerinden söz edilmesi, yayım ve danışmanlığın dünyada ve Türkiye'de önemi artarken, Bakanlığın bu gerçeği göremediğini kanıtlamaktadır. Bu bağlamda, Tarımsal yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin mutlaka Daire Başkanlığı düzeyinde örgütlenmesinde yarar görülmektedir.

g) Tasarı, Teftiş Kurulu Başkanlığı'nı kaldırarak, iç denetçi sistemini Bakanlığa egemen kılmak istemektedir. Yasal süreci tamamlanamayarak yürürlüğe sokulamayan Kamu Yönetimi Temel Yasa Tasarısı Taslağı'nın teftiş kurullarını kaldırma ve iç denetçi sistemini ikame etme anlayışı bilinmektedir. Bağımsız müfettişlerden oluşan ve yönetsel baskılara direnebilen Teftiş Kurullarının ortadan kaldırılması, denetimin etkinleştirilmesinin gerektiği günümüzde, sakıncalı bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

ğ) Tasarının 3 üncü maddesinin 8 inci (son) bendi, Bakanlığa, bu Kanunda sayılan hizmetlerin daha etkin ve verimli olarak yerine getirilmesi amacıyla hizmet satın alma yetkisi vermektedir. Bu bir taşeronlaşma hükmüdür. Halen Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nde yaygın olarak kullanıldığı üzere, kamu görevlileri masa başı işsiz konumuna getirilirken, temel kamu hizmeti niteliğindeki işler şirketlere ihale edilmektedir. Bu durum, hem kamu kaynaklarının israf edilmesine ve hizmet finansmanının yükselmesine neden olmakta hem de kamu hizmetinin devlet memuru eliyle yürütülmesi ilkesine ters düşmektedir.

4 – Bağlı Kuruluşlar : Atatürk Orman Çiftliği Nerede ?

441 sayılı KHK'nin 29 uncu maddesi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı kuruluşlar olarak (1) Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2) Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, (3) Atatürk Orman Çiftliği'ni saymaktadır.

Sayılanlardan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü daha evvel kapatılmıştır. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü de bu Tasarı ile kapatılmaktadır. Ancak Tasarı'da, halen Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu niteliğindeki Atatürk Orman Çiftliği'nden hiç söz edilmemektedir.

Bu bağlamda, Ziraat Mühendisleri ODASI olarak soruyoruz: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu olmaktan çıkarılmak istenilen Atatürk Orman Çiftliği'nin nereye bağlanması planlanmaktadır?

5 – Düzenleme Görevi: Sivil Toplum Kuruluşlarını Denetlemek..

Tasarının "Yetki Devri, Düzenleme Görevi ve Yetkisi" başlıklı 5 inci maddesinin 4 üncü bendi, aşağıdaki hükme sahiptir;

Bakanlık, tarım sektörünün geliştirilmesi, tarımsal bilgi ve teknolojilerin yaygınlaştırılması, tarımsal verimliliğin artırılması ve tarım sektörünün örgütlenmesi amacıyla sivil toplum örgütlerini, özel sektör kuruluşlarını ve çiftçileri teşvik eder, destekler ve görev alanına giren hususlarda denetler; bu kişi, kuruluş ve üniversitelerle işbirliği yapar.

Görüldüğü gibi Bakanlık, sözü edilen Tasarı ile sivil toplum örgütlerini denetleme yetkisini üzerine almaya çalışmaktadır. Türkiye'nin hukuk düzeninde, hangi kurumsal yapıların hangi denetim sistemlerine tabi olduğu açıkça belirtilmiştir. Buna rağmen, Bakanlığın, kamu adına kendisini denetlemekle ödevli olan sivil toplum kuruluşlarını denetlemeye yönelik düzenleme getirme çabası, hukuk mantığı ile bağdaşmaz. Bu bağlamda, sivil toplum örgütlerinin Bakanlığın denetimine tabi olmadığına yönelik açık bir düzenlemenin Tasarı içeriğine eklenmesinde yarar görülmektedir.

6 – Tarım Uzmanlığı/Yardımcılığı : Herkese Açık Kadro ..

Tasarının “Atama, Kadrolar ve Tarım Uzmanlığı” başlıklı 6 ıncı maddesinin 3 üncü bendinin (a) fıkrası ve 4 üncü bendi, ziraat mühendisliği, gıda mühendisliği, su ürünleri mühendisliği, balıkçılık teknolojisi mühendisliği ve veteriner hekimlik dışında meslek gruplarını da sayarak, bu meslek gruplarına ilgili prosedürleri tamamlamaları halinde tarım uzmanı ve uzman yardımcısı olma hak ve yetkisi tanımaktadır. Buna göre; hukuk – siyasal – iktisat - işletme – iktisadi ve idari bilimler – kimya mühendisliği fakülteleri ile yönetmelikle belirlenen fakültelerden mezun olanlar, tarım uzman yardımcılığı için başvuruda bulunabileceklerdir.

Bakanlığın, ziraat mühendisliği, gıda mühendisliği, su ürünleri mühendisliği, balıkçılık teknolojisi mühendisliği ve veteriner hekimlik dışındaki meslek gruplarının bilgi ve deneyiminden yararlanmak istemesi doğaldır. Elbette meslek disiplinleri, aynı amaç için bir arada çalışmalıdırlar. Ancak bunun yolu, tarım uzmanlığı kadrosunu, tarımla ilgili olmayan meslek disiplinleri mezunlarına açmak değildir.

Bu doğrultuda Bakanlık'ın, tarım uzmanlığı kadrosunu ziraat mühendisliği, gıda mühendisliği, su ürünleri mühendisliği, balıkçılık teknolojisi mühendisliği, tütün teknoloji mühendisleri ve veteriner hekimler için özgülmesi, bunun dışındaki meslek grupları için ise kendilerine özel bir kadro tanımı yapması gerekli ve yararlı görülmektedir.

Özellikle yaprak tütün işletmelerini kapatma kararı sonrasında kadroları Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na aktarılan tütün teknoloji mühendislerinin de tarım uzman ve tarım uzman yardımcılığı kadroları için sayılan meslek grupları arasına dahil edilmesi önem taşımaktadır.

7 – İptal / İhdas Edilen Kadrolar : Tarihin Gördüğü En Hızlı Kadrolaşma ..

Tasarının VI no'lu ekinde, Bakanlığın Merkez Teşkilatında 5 müsteşar yardımcısı, 1 Teftiş Kurulu Başkanı, 5 Genel Müdür, 25 Genel Müdür Yardımcısı, 57 Daire Başkanı, 187 Şube Müdürü, 1 Büro Müdürü, 76 Başmüfettiş, 62 Müfettiş, 61 Müfettiş Yardımcısı, 34 Başkontrolör, 49 Kontrolör, 47 Kontrolör Yardımcısı, 4 raportör kadrosu iptal edilmektedir.

Yine Tasarının VI no'lu ekinde, Bakanlığın Taşra Teşkilatında 81 İl Müdürü, 119 İl Müdür Yardımcısı, 12 Araştırma Enstitüsü Müdürü, 12 Araştırma Enstitüsü Müdür Yardımcısı, 105 Müdür ve 227 Müdür Yardımcısı kadrosu iptal edilmektedir.

Tasarının VII no'lu eki ise, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün Merkez ve Taşra Teşkilat Yapısında iptal edilen kadroları 1 Genel Müdür, 2 Genel Müdür Yardımcısı, 1 Teftiş Kurulu Başkanı, 1 Hukuk Müşaviri, 5 Daire Başkanı, 5 Başmüfettiş, 6 Müfettiş, 3 Müfettiş Yardımcısı, 20 Şube Müdürü, 1 Müdür, 10 Bölge Müdürü, 10 Bölge Müdür Yardımcısı, 45 Şube Müdürü olarak saymaktadır.

Böylece iptal edilen kadro sayısı 1281 olmaktadır.

Tasarının VIII no'lu eki Bakanlığın Merkez ve Taşra Teşkilatında ihdas edilen kadroları saymaktadır. Buna göre; 7 Genel Müdürlük, 72 Daire Başkanlığı, 7 Hukuk Müşavirliği, 115 Tarım Başdenetçiliği, 133 Tarım Denetçiliği, 111 Tarım Denetçi

Yardımcılığı, 100 Tarım Uzmanlığı, 300 Tarım Uzman Yardımcılığı, 209 Araştırmacılık, 191 Bakanlık Müşavirliği, 81 İl Tarım ve Gıda Müdürlüğü, 55 Araştırmacı olmak üzere toplam 1385 kadro ihdas edilmektedir.

İhdas edilen 191 adet Bakanlık Müşavirliği kadrosuna ise Bakanlığın ve Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün Merkez ve Taşra teşkilatlarında görev yapmakta iken kadroları iptal edilenlerden Müsteşar yardımcıları, Genel Müdürler, Genel Müdür yardımcıları, Daire Başkanları, İl Müdürleri, I. Hukuk Müşaviri ve Bölge Müdürleri, özlük hakları korunmak suretiyle atanacaktır.

Sayılanların dışında kalan ve kadroları iptal edilen personel ise, yine özlük hakları korunmak kaydıyla Bakanlığın uygun göreceği yerlerde görevlendirileceklerdir.

8 – “Teknolojik Gelişmelere Uyum”: Araştırma Enstitülerinin Kapatılması.. Tasarının Genel Gerekçesi'nde, Bakanlığın mevcut yapısı ve teşkilatının günün ihtiyaçlarını karşılamak ve tarım sektörünün hızla değişen ve gelişen taleplerine cevap vermekte yetersiz kaldığı ifade edilmekte; çağın koşullarına, halkın taleplerine, siyasi-ekonomik-kültürel-teknolojik değişime cevap vermek için yeniden yapılandırılacağı ifade edilmektedir.

Teknolojiye uyum hedefi altında hazırlanan Tasarı ile kapatılmak istenilen Enstitüler aşağıda listelenmektedir;

Bornova Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü,
Adana Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü,
Diyarbakır Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü,
Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Menemen Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Eskişehir Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Konya Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Tokat Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Samsun Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Erzurum Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Kırklareli Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Tarım sektörünün hızla gelişen taleplerine, çağın koşullarına ve teknolojik değişimlere ayak uydurabilmek için ön koşul, ar-ge faaliyetlerinin artırılmasından geçer. Buna karşılık, Gerekçe'deki iddiaya taban tabana zıt bir biçimde, daha önce kapattıklarına ilaveten yeni Araştırma Enstitüleri'ni de kapatan bir anlayışın, tarım sektörünü geliştirme iddiasını taşıması, mümkün görülmemektedir.

9 – Bakanın Mesleğine Torpil : Veteriner Hekimlik Kadro Yasası ..

İnceleme konusu edilen Tasarı, tüm özellikleriyle, veteriner hekimlik mesleğinin çalışma alanlarını, doğal sınırlarının ötesine taşımaya gayret eden bir meslek taassubunun izlerini taşımaktadır. Açıkça ifade etmek gerekirse, Cumhuriyet tarihinde ilk kez bir Tarım Bakanı, meslek taassubu yapmaktadır. Genel Müdürlüklerin kurulması, kadro olanaklarının yaratılması, kapatılan Enstitülerin tamamının ziraat mühendisliği mesleğine ilişkin olması, ifadelerimizin gerekçelerini oluşturmaktadır.

Hayvan hastalıkları ile uğraşan Genel Müdürlük ile adına Hayvancılık denilen Genel Müdürlüğün ayrı yapılar halinde yapılandırılmaları da, bu yoldaki bir başka işaret niteliğindedir.

10 –“Kadro Tasarrufu” : Bankamatik Memurları..

Tasarının kadro tasarrufu yaptığına, böylelikle verimli bir kamu yönetimi anlayışını gündeme getirdiğine dair ifadeleri, somut gerçekle örtüşmemektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, 1281 kadro iptal edilmekte, buna karşılık 1385 kadro ihdas edilmektedir. Kadroları iptal edilen kamu görevlileri, 191’i Bakanlık müşavirliği olmak üzere uygun kadrolara, özlük hakları korunmak suretiyle atanacaklardır. Bakanlık, 1385 üst düzey kadroya atama yapma hakkını ise, idari iptal kararlarını engelleyecek bir tutum içinde, eline almaktadır.

Bu durum, hem Bakanlığın yapmak zorunda kalacağı maaş ödemelerini önemli ölçüde artıracak, hem de aktif çalışma yaşamında olan birçok Bakanlık çalışanını Bankamatik memuru haline getirecektir.

Diğer taraftan, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı, Enstitü Müdürü ve yardımcıları, Bölge Müdürü ve yardımcıları niteliğindeki birçok üst düzey Bakanlık çalışanı, tamamen çalışma şevkleri kırılmış bir biçimde, bekleyişe geçmişlerdir.

Yeni bir kadrolaşma hareketini yaşama geçirebilmek için, böylesine büyük bir görevden alma çabası, ülkemiz kamu yönetimi tarihine bir ilk olarak geçecektir. Başka bir deyişle, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, yapılmak istenen genel kamu yönetimi yapısı değişikliği için bir kobay olarak kullanılmaktadır.

11 – Tasarı Değerlendirmesi : Antidemokratik Hazırlık, Yanlış Hedef ve İçerik ..

Tasarının hazırlanma süreci, tümüyle antidemokratik bir yaklaşımla tamamlanmıştır. Bırakın meslek örgütlerine görüş sorulmasını, Bakanlığın birçok üst düzey yetkilisi, Tasarı Oda’mız web sayfasında yayımlanmaya başladıktan sonra içeriği öğrenebildiklerini bizzat ifade etmektedirler.

Bu durum, ODA’mızın, Tasarı hükümlerini netleştirme çalışmaları sırasında traji – komik durumların ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Örneğin, yukarıda verdiğimiz ve kapatılan Araştırma Enstitülerini gösteren liste, ODA’mızın ayrıntılı çalışmaları sonrasında yaptığı saptamalarını göstermektedir. Halen Bakanlığın birçok yetkilisi, hangi Araştırma Enstitülerinin kapatıldığını bilmemektedir. Bu durum, Tasarı’nın kimler tarafından hazırlandığı sorusunu gündeme getirmektedir.

Sonuç olarak, kendi çalışanından dahi saklanarak hazırlanmış bir Bakanlık reorganizasyonunun, sağlıklı sonuçlar üretmesi beklenemez.

Tasarı’nın derhal geri çekilerek, tüm meslek disiplinlerini temsil eden meslek örgütlerinin, üniversitelerin, üretici ve sektör kurum ve kuruluşlarının katılımıyla,

demokratik ve bilimsel tabanlı bir ortamda hazırlanması, olgunlaştırılması ve bir uzlaşma metni haline geldikten sonra TBMM'ye sevk edilmesi uygun olacaktır.